

ΤΟ ΜΝΗΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΛΥΣΙΚΡΑΤΟΥΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΕΙΣ ΤΗΝ

ΖΩΟΦΟΡΟΝ ΤΟΥ ΠΟΙΗΘΕΝ ΠΟΙΗΜΑ

ΥΠΟ Α. Ρ. ΡΑΓΚΑΒΗ.

ΥΠΟ τὸ ἀνατολικὸν τεῖχος τῆς Ἀκροπόλεως καὶ ἐν τῇ ἄκρᾳ μικρᾷ τινὸς πλατείας διεσώθη τὸ κομψὸν χορηγικὸν τοῦ Λυσικράτους μνημεῖον. Ἡ εἰς αὐτὸ ἄγουσα ὁδὸς ὀνομάζεται καὶ ἤδη ὁδὸς Τριπόδων, διότι, κατὰ τὸν Παυσανίαν, Τρίποδες ὀνομάζετο καὶ ἡ ἀπὸ τοῦ Πρυτανείου ἐνταῦθα φέρουσα ἀρχαία ὁδὸς, παρὰ τὴν ὁποῖαν ὑπῆρχον καὶ ναοὶ μεγάλοι, καὶ χαλκοὶ Τρίποδες, καὶ ὁ πολυθρόλλητος τοῦ Πραξιτέλους Σάτυρος, καὶ πολλὰ ἄλλα λόγου μνημεῖα. Τὴν σήμερον οὐδὲν ἄλλο ὑπάρχει εἰμὴ τὸ ἠκρωτηριασμένον τοῦτο μνημεῖον, καὶ παρ' αὐτὸ τὰ εἰσπίπτα τῆς μονῆς τῶν Καπουσίνων, ἧτις ἐχρησίμευσεν αὐτῷ ὡς ἄσυλον, διότι κατὰ τὸ 1669 ἔτος ἠγόρασαν αὐτὸ οἱ καλόγηροι· ἐκεῖνοι, καὶ συμπεριέλαβον ἐντὸς τῆς λοιπῆς ιδιοκτησίας των.

Ὡς ἴσως δὲν ἀγνοοῦσιν οἱ ἡμέτεροι ἀναγνώσται, τὰ χορηγικὰ ταῦτα μνημεῖα ἰδρύοντο πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης ἣν φυλὴ τις ἐκέρδαιεν κατὰ τινὰ δραματικὴν παράστασιν ἐν τῷ παρακειμένῳ θεάτρῳ. Ὅς ποιητὴς τις ἐμελέτα νὰ διδάξῃ δρᾶμα τι ἐξήτει ἀπὸ τὸν ἄρχοντα τῆς πολιτείας τὸν ἀναγκαῖον διὰ τὴν παράστασιν χορὸν, οὗτος δὲ ὠρίζεν ἕνα ἐκ τῶν χορηγῶν, οἵτινες ἦσαν δέκα, εἰς ἑξ' ἐκάστης φυλῆς, καὶ ὁ χορηγὸς οὗτος ἀνέλαμβανε νὰ γυμνάσῃ, δι' ἰδίας δαπάνης, καὶ χορευτὰς καὶ ὑποκριτὰς, καὶ νὰ ἐτοιμάσῃ τέλος πάντα τὰ πρὸς τὴν ὅσον ἔνεστι τελειοτέραν παράστασιν τοῦ δράματος. Οἱ χορηγοὶ οὗτοι ἐξώδευον ἱκανά, διότι ἐλάχιστον μέρος συνεισέφερον εἰς τοῦτο ἡ φυλὴ, καὶ ἡμιλλῶντο πλεῖστον τίς νὰ ὑπερτερῇ τὸν ἕτερον ἐν τῇ λειτουργίᾳ ταύτῃ, καὶ ἐφιλοτιμοῦντο τίς πλεῖστον νὰ τέρψῃ τὸν φιλοθεάμονα δῆμον τῶν Ἀθηναίων, ὅστις ἐβάσταζεν ἅπασαν τὴν ἐξουσίαν εἰς τὰς χεῖράς του, καὶ διένευμεν αὐτὴν εἰς τοὺς εὐνοουμένους του. Ἡ νίκη τοῦ χορηγοῦ ἔθεωρετο ὡς νίκη ὅλης τῆς φυλῆς εἰς ἣν ἀνήκεν οὗτος, ὅθεν διὰ νὰ προσελκύσῃ τις τὴν εὐνοίαν τῆς φυλῆς του δὲν ἐδύνατο καλλιτέρον νὰ τὸ κατορθώσῃ, ἢ κολακείων τὴν φυλετικὴν ὑπερφανείαν τῆς καὶ ἀναδεικνύων αὐτὴν νικήτριαν. Εἰς δὲ τὸν νικῶντα χορηγὸν προσεφέρετο ὡς μόνον

ἀμοιβὴ χαλκοὺς τρίπους, οὗ τὴν δαπάνην κατέβαλλεν ὁ αὐτὸς χορηγός, καὶ ἀνέθετεν αὐτὸν ἐπὶ μνημνίου δ' ἐπὶ τούτῳ ἀνίδρυσεν. Τὸ περὶ οὗ λόγος μνημεῖον πρὸς τοιοῦτον σκοπὸν ἐκτίσθη, τὸ δὲ τοῦ χορηγοῦ ὄνομα, καὶ τὸ τοῦ αὐλητοῦ, καὶ τὸ τοῦ διδασκάλου, καὶ τὸ τοῦ ἄρχοντος, καὶ τὸ τῆς νικησάσης φυλῆς μανθάνομεν ἐκ τῆς ἐν τῷ ἐπιστυλίῳ ἀναγινωσκομένης ἐξῆς ἐπιγραφῆς.

Λυσικράτης, Λυσίθεῖδου Κικυννεὺς ἐχορήγει.

Ἀκαμαντὶς παίδων ἐνίκᾳ, Θέων ἡγῶν,

Λυσιάδης, Ἀθηναῖος ἐδίδασκέν, Εὐαίνετος ἤρχε.

Ὁ Εὐαίνετος οὗτος διετέλεσεν ὡς ἄρχων καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος διέβη εἰς τὴν Ἀσίαν, δηλαδὴ περὶ τὸ 335 ἔτος Π. Χ., ἐπομένως τὸ μικρὸν τοῦτο μνημεῖον εἶδε 2,199 ἔτη νὰ διαβῶσιν ἐνώπιόν του, χωρὶς νὰ χάσῃ πολὺ ἐκ τῆς νεανικῆς καλλονῆς του. Βλέπων τις τὴν μεγίστην καταστροφὴν, ἣν ὑπέστη ὁ ὀλίγα βήματα ἀπέχων πελώριος ἐκεῖνος καὶ κατὰ τι νεώτερος τοῦ Λυσικρατείου μνημείου ναὸς τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ὀλίγα μόνον στήλαι ἔμειναν μέχρις ἡμῶν πρὸς μαρτυρίαν τοῦ ἐξαφανισθέντος μεγαλείου του, ὑποθέτει ὅτι ὁ Χρόνος ἐφείσθη ἴσως τῆς ἀσθενείας τοῦ μικροῦ καὶ ἀσθενοῦς τούτου σηκοῦ, καὶ ὅτι ἀπηξίωσε δῆθεν νὰ δείξῃ καὶ ἐπὶ τούτου τὴν ἀκαταμάχητον ἰσχύν του. Εἰ καὶ τὰ προεξέχοντα κοσμήματα, οἷον φύλλα καὶ βλαστοὶ καὶ ἔλικες, τῶν τε κορινθιακῶν κιονοκράνων τοῦ καὶ τοῦ κατακόσμου κομποῦ τρίποδος τοῦ στεγάζοντος τὸ μνημεῖον, κατεθλάσθησαν καὶ ἐξηλείφθησαν κατὰ μέγα μέρος, οὐχ ἥττον ὅμως τὸ μνημεῖον διετηρήθη ἱκανῶς ἄρτιον, ὥστε ἡ συμπλήρωσις αὐτοῦ διὰ τῆς φαντασίας ἀποβαίνει εὐχερεστάτη.

Ἐπὶ τετραγώνου βάσεως ἱκανῶς ὑψηλῆς ἐξείκοντες κορινθιακοῦ ρυθμοῦ ἐρειδόμενοι, ὑποδοσάζουσι τὸν κυκλοτερῆ θριγκὸν τοῦ μνημείου, ὃν ἐπιστεγάζει ὠραιότατος μαρμαρίνος τρίπους, ἢ μᾶλλον τριγωνικὴ βάσις ἐφ' ἧς ὑπῆρχεν ὁ χαλκοὺς τρίπους ὃ δοθεὶς τῷ χορηγῷ. Ἐν τῇ κυκλοτερεῖ ζωοφόρῳ τοῦ μνημείου παριστᾶται ἐν μικροῖς ἀνagλύφοις ὁ εἰς τοὺς Τυβέρηνους πειρατὰς περιπεσὼν Διόνυσος. Ἡ ἐργασία τῶν ζωδίων τούτων δὲν εἶναι βεβιαίως ἀρίστη, ὑπάρχει ὅμως εἰς τὰς κινήσεις εὐκαμψία καὶ τόλμη σπανία. καὶ ἡ διάθεσις αὐτῶν λίαν ἀραιά. Ἐνταῦθα βλέπει τις τὸν Θεὸν καθεζόμενον.

Τῆς ζωοφόρου ταύτης τὴν ὑπόθεσιν ἔλαβεν ὡς

θέμα ὃ ἐν τῷ ἡμετέρῳ πανεπιστημίῳ καθηγητῆς τῆς ἀρχαιολογίας κ. Α. Ράγκας, καὶ συνέθεσε χαριέστατον ποίημα ἐξ ἑκατὸν περίπου στροφῶν συγκείμενον, ὃ ἐπέγραψε « Διονύσου πλοῦς. » Ἡ ποίησις εἶναι διὰ τὸν σοφὸν ἢ ἀρίστην ἐνασχόλησιν ἐν ἡμέραις πονηραῖς. Εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν οἱ Δημάδαι καὶ οἱ Κλέωνες κατακρατοῦσι τῆς πολιτείας, ὅτε ἡ καταπάτησις τῶν νόμων θεωρεῖται ὡς ἀρετὴ καὶ ὁ συνετὸς πατριωτισμὸς ἀσυγχώρητον ἐγκλημα, εἶναι ἀληθῶς εὐτύχημα διὰ τὸν δυνάμενον νὰ εὕρῃ ἄσυλον ἐντὸς τοῦ σπουδαστηρίου του, καὶ ἐκεῖ μετὰ τῶν Μουσῶν καὶ τῶν Χαρίτων νὰ συναναστρέφῃται, καὶ μακρὰν τῆς τῶν ἀγυῶν πολιτικῆς βαβυλωνίας νὰ καταναλίσκῃ τὸν χρόνον εἰς τοιαῦτα μικρὰ ἀριστοτεχνήματα.

Ἐν τῷ προκειμένῳ ποιήματι ὁ κ. Ράγκας δὲν ἠκολούθησεν ἀκριβῶς οὔτε τὴν ζωοφόρον τοῦ Λυσικρατείου μνημείου, οὔτε τὰ περὶ Διονύσου διασωθέντα μυθεύματα, ἀλλὰ διεσκεύασε τὴν ὑπόθεσιν του τεχνικώτερον, εἰσαγαγὼν ἐν αὐτῇ, πρὸς περισσοτέραν ποικιλίαν, καὶ τὸν τοῦ Θεοῦ ἔρωτα πρὸς τὴν κόρην τοῦ Μίνως, τὴν Ἀριάδνην.

Ὁ ὠραῖος νεανίας διαπλέει τὸ Αἰγαῖον, ἐπὶ Τυρρηνικῆς νηὸς, ἣτις διασχίζει ἐλαφρῶς τὴν ἥρεμον θάλασσαν καὶ μετ' αὐτοῦ συμπλέει ἡ Ἀριάδνη ἣν ἐκ τῆς νήσου Δίης μεταφέρει ὁ Θεὸς εἰς Νάξον· κάθηται δὲ ὁ Διόνυσος εἰς τὴν πρῶραν ἐπὶ δερμάτων Πανθήρων, καὶ ἡμερος τίγρις λείχει τὴν μίαν τῶν χειρῶν του, εἰς δὲ τὴν ἄλλην προσανακλίνει ἡ καλὴ νεάνις. Ἐκ τῶν ναυτῶν οἱ μὲν χορεύουσιν εἰς τὴν πρύμναν καὶ ψάλλουσιν, οἱ δὲ κωπηλατοῦσιν ἀμέριμοι. Μετ' οὐ πολὺ ὅμως ἡ καλλονὴ τῆς νεάνιδος καὶ τὰ χρυσαῖα ψέλλια αὐτῆς διηγεῖραν ἀνοσίους ἐπιθυμίας εἰς τοὺς ναύτας ἐκείνους. Ἀφῆσαντες δὲ διὰ μιᾶς τὴν κώπην ἤρπασαν ὅπλα καὶ λίθους καὶ πᾶν τὸ προστυχόν, καὶ ἐπέπεσον κατὰ τῆς συνοδίας τῶν ξένων, οὓς συλλαβόντες ἔδεσαν καὶ κατέκλεισαν ἐντὸς τῆς νηὸς. Ἢδη ἐτοιμάζονται νὰ ἐπιπέσωσι καὶ κατὰ τῶν δύο ἑραστῶν, ἀλλ' ὁ εὐεδῆς νεανίας ἐγείρεται πλήρης ὀργῆς, καὶ αὐτοπῆσας τότε διὰ τοῦ ποδὸς τὸ πλοῖον ἤγειρε σφοδρὰν τρικυμίαν, καὶ κύματα ὑψοῦντο οὐρανομήκη, καὶ τὸ πλοῖον ἐσαλεύετο ὑπ' αὐτῶν ὡς λίκνον θρέφους, καὶ ἀσραπαὶ διέσχίζον τὰ σκότη τῆς νυκτός, καὶ κυνῶν ἀγέλαι ἠκούοντο ὠρυόμεναι μετὰ φρίκης. Οἱ πειραταὶ κατελήφθησαν τότε ὑπὸ δέους, καὶ ἅμα αἱ χεῖρες αὐτῶν παρέλυσαν καὶ ἔπεσον κατὰ γῆς ἄνευ δυνάμεων καὶ

πνοῆς. Ἀλλὰ καὶ ἡ παρθένος ἐκ τοῦ φοβεροῦ σάλου τρομαχθεῖσα ἐμαράνθη, καὶ ὁ δύνων αὐτῆς ὀφθαλμὸς ἐπικαλεῖται τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν. Αὐθαρεὶ τότε καταπαύει ἡ λαίλαψ καὶ ἐπανερχεται ἡ γαλήνη, ἀπὸ τοῦ ἱστοῦ δὲ τοῦ πλοίου ἄμπελος μετὰ σταφυλῶν ἀναδραμούσα ἠρτήθη εἰς τὰς κεραίας, ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν ὁποίων ἔξει διαυγὴς ἀνθοσμίου ῥύαξ. Εἰς τὸ θαῦμα τοῦτο ἔμειναν οἱ πειραταὶ σιγῶντες καὶ νεκροὶ σχεδόν. Συγχρόνως τὸ πλοῖον ἐφέρετο πρὸς τὴν παραλίαν μετὰ τεραστίας ταχύτητος, καὶ προπεμπόμενον ὑπὸ Ναϊάδων καὶ Σειρήνων καὶ Τριτόνων εἰσέρχεται ἐντὸς ἀνθοφύτου κόλπου. Μόλις ἡ τρόπικς ἤγγισε τὴν γῆν οἱ ἔντρομοι πειραταὶ ἐπήδησαν εἰς τὴν ξηρὰν ὅπως σωθῶσιν, ἀλλ' οἱ δεσμῶται διαβρῆξαντες τὰς ἀλύσεις των ὤρμησαν ὀπίσω αὐτῶν, καὶ ἀποκόψαντες ἀπὸ τοῦ δάσους ῥάβδους, καταδιώκουσιν αὐτοὺς καὶ φρικώδεις καταφέρουσιν ἐπ' αὐτῶν πληγὰς. Τότε ἐκ τῶν δεήσεων τῆς νεάνιδος καμφθεὶς ὁ Διόνυσος, ἠλέησε τοὺς πειρατὰς καὶ ἠυδόκησε νὰ μεταμορφωθῶσιν εἰς δελφίνας, καὶ οὕτως ὑπὸ τὴν νέκν των ταύτην μορφήν ἐσώζοντο ῥιπτόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν. Ἐν τῇ ζωοφόρῳ τοῦ Λυσικρατείου μνημείου παρίστανται κυρίως οἱ Τυρρῆνοί καταδιωκόμενοι ὑπὸ τῶν Σατύρων ὁπαδῶν τοῦ Διονύσου, καὶ ἡ μεταμόρφωσις τῶν πρῶτων εἰς Δελφίνας. Καὶ ποῦ μὲν φαίνεται σάτυρος πλήττων διὰ σκυτάλης τὸν κατὰ γῆς πίπτοντα Τυρρῆνον, ποῦ δ' ἀποκόπτων ῥόπαλον ἐκ τοῦ δάσους καὶ ἐτοιμαζόμενος πρὸς τὴν πάλην. Ἀλλὰ καὶ φαίνονται Τυρρῆνοί, οἵτινες κεφαλὴν ἔχοντες δελφίνοιο καὶ πόδας ἀνθρώπου ῥίπτονται εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ Διόνυσος κάθηται ἡρεμὸς ἐν τῷ μέσῳ δύο κρατήρων γεγλυμμένων, καὶ θεωρεῖ ἀταράχως τὴν καταδίωξιν.

Τέλος ἡ νεάνις ἱκετεύει τὸν Θεὸν νὰ τῇ δώσῃ τὸν θάνατον, προβλέπουσα ὅτι δὲν θὰ δυνηθῇ νὰ μένῃ ἄνευ ἐκείνου εἰς τὴν γῆν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὑπάσχεται αὐτῇ νὰ τὴν μεταφέρῃ εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ ἐκεῖ νὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀθάνατον.

Μὴ δυνάμενοι νὰ δημοσιεύσωμεν ὁλόκληρον τὸ ποίημα, κατ' ἐπιλογὴν ἐνταῦθα ἀποσπάσματα αὐτοῦ τὰ ὁποῖα ἐλάβομεν ὡς ἔτυχε, ὅπως δώσωμεν μικρὰν τινα ιδέαν τῆς ἀξίας τοῦ ὅλου ποιήματος.

Ἰδοὺ τίνι τρόπῳ περιγράφεται ἡ συνωμοσία τῶν πειρατῶν κατὰ τῶν μετὰ τοῦ Διονύσου διαπλεόντων, ὡς καὶ ἡ ἐπελθοῦσα μετὰ ταῦτα τρικυμία διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Θεοῦ.

Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τρυφερῶς
τοιαῦτα συνωμίζουν,
τῶν ναυτῶν ἔσται ὁ χορὸς,
κ' ἐπὶ τὸ ζευγὸς βλοσυρῶς
τὰ βλέμματα προσήλουν.

Καὶ διὰ λόγων ἀναιδῶν
ὁ εἰς τὸν ἄλλον πείθων,
λείας ὠρέγετο, ἰδὼν
τὸν πλοῦτον τῶν πολυειδῶν
καὶ πολυτίμων λίθων.

Ἄλλους διήγειρε πολλοὺς
ἢ ὅψις τῶν θελητήρων
τῆς κόρης τῆς περικαλλοῦς,
καὶ ἐνεψύχου τοὺς δειλοὺς
ἐλπίς πλουσιῶν λύτρων.

Φωνὴ διέρρηξε σιγαλὴν
ὥς ψίθυρος τὸ πρῶτον.
Ἄλλ' ἐθρασύνοντο πολλοί,
καὶ ἐξερράγ' ἡ ἀπειλὴ
μετὰ κραυγῶν καὶ κρότων.

Τῶν ἀπαισίων ὀφθαλμῶν
τὸ μέλαν πῦρ ἰδέτε.
Ἐγείρεται πᾶς ὁ τολμῶν
τὴν κόπην ἐπὶ τὸν σκαλμὸν
ἀφῆκαν οἱ ἐρέται.

Ἦρπασαν ὅπλα παρευθὺς
ἀπὸ τῶν προσπιπτόντων,
λίθους τινὲς χειροπληθεῖς,
καὶ ὅ,τι εὔρισκε καθεὶς,
τίς κόπην καὶ τίς κόντον.

Τὰ βλέμματα πλήρη φλογῶν
ἠκόντιζον ὀργίλα,
κ' ἐρρίφθησαν, ὡς ἂν ἀγῶν
δεινῶν ἐπέκειτο σφαγῶν,
καὶ ἑπαλλον τὰ ζῦλα.

Ὁ ἀνδραποδιστὴς λαὸς
τοὺς ὁπαδοὺς τῶν ξένων
πρώτους λαβὼν ἀνιέσῃς,
τοὺς ἔρριψεν εἰς τῆς νηὸς
τὸ στόμιον τὸ χαῖνον.

Φύλακες ἔστησαν τακτοὶ
εἰς τὴν ὁπὴν τοῦ σκάφους
κ' ἐκλείσθη ἡ καταπακτὴ,
κ' ἦν εἰς τὰ σπλάγχνα του φρικτῆ
ἡ νύξ, ὡς εἶν' εἰς τάφους.

Εἶδε τὴν πράξιν τῶν ναυτῶν
ὁ ξένος ναυτίας
τὸν νοῦν ἐνόησεν αὐτῶν
ἀλλ' ἐμεινεν ἀκίνητων,
μεθ' ὑπερηφανείας.

Ἐν ᾧ δ' ὀρμῶσιν οἱ κακοὶ
κ' ἐκείνον νὰ προσθάλουν,
δύω βραχίονες λευκοὶ
ὥς περιδέραιον γλυκὺ
τὸν νέον περιβάλλουν.

Ἡ κόρη βλέπ' ἡ τρυφερὰ
τὴν ἀπειλοῦσαν πάλιν
καὶ ὡς δειλὴ περιστερὰ,
πρὸς τὴν προστάτιν ἀφορᾷ
τοῦ ἑραστοῦ ἀγκάλην.

Αὐτὸς δὲ κύπτει, τὴν φιλεῖ,
κ' ἐγείρεται ὀργίλος.
Τὸ βλέμμα σπινθηροβολεῖ,
προτεταμένον προκαλεῖ
τὸ εὐγενές του χεῖλος.

— « Τί θέλετε ; » τοὺς ἐρωτᾷ
καὶ εἰς προπέτης ναύτης
τῷ λέγει « Θέλομεν αὐτὰ
τὰ ψέλλια τὰ τορρέυτὰ
μετὰ τῆς κόρης ταύτης.

« Σὲ δὲ τὸν νέον τὸν καλὸν
ταλάντου θὰ πωλήσω
εἰς τὰς φυλάς τῶν Σικελῶν » —
Ὁ δ' ἀπεκρίθη ἀπειλῶν.

— « Παράφρονες, ὀπίσω !

« Ληστῶν ἀγέλη εἰσθε σεῖς ! »

Κ' ἐκάγχασαν ἐκεῖνοι,
κ' ἐχώρει ἕκαστος θρασύς,
κ' ἐπὶ τὴν κόρην τοὺς δασεῖς
βραχίονας ἐκίνει.

Αἰφνης ἐπήδησεν ἐκτὸς
τῆς πύρας μεταξύ των.
Ἦτον τὴν ἔκφρασιν φρικτὸς,
καὶ σκοτεινότερον νυκτὸς
τὸ μέτωπόν του ἦτον.

Κτυπᾷ τὸν πόδα του βοῶν,
καὶ δι' ἄρμων καὶ κάλων
τρύζει τὸ πλοῖον φρικτῶν
ἀπὸ τῶν ἄκρων κεραίων
ὡς ἄκρων τῶν ὑφάλων.

ἰδοῦ, ἐξ ἔω καὶ δυσμῶν, —
 ὦ θαῦμα καὶ ὦ φρίκη! —
 ὡς εἰς δεινὸν κατακλυσμὸν
 τὰ κύματα μετὰ βρασμῶν
 ὁρμῶν οὐρανομήκη.

Νῦξ ἤλθε μέλαινα. Περᾶ
 ἡ ἀστραπή τὸ σκότος,
 καὶ εἰς τὰ πυργούμενα νερά
 κατὰ λυσσῶντος τοῦ βορρᾶ
 λυσσῶν παλαίει νότος.

ὡς ὁρόμεναι κυνῶν
 ἠκούοντο ἀγέλαι
 εἰς τὸν εὐρὺν ὠκεανόν,
 καὶ πελιδναὶ τὸν οὐρανὸν
 διέτρεχον νεφέλαι.

Τὸ πνεῦμα τῶν τρικυμιῶν
 τὸ πλοῖον ἀναπνέει,
 καὶ καθὼς ἔμφυχόν τι ὄν,
 ὀρθοῦται, πίπτει πνευστιῶν,
 γογγύζει καὶ παλαίει.

ὡς λίκνον βρέφους σκαλευτὸν
 ἡ λαίλαψ τὸ κυλίζει.
 Σφάλλουν οἱ πόδες τῶν ναυτῶν,
 καὶ πᾶσαν δύνανται αὐτῶν
 σκοτοδινία λύει.

Εἰς τὸ ἐπόμενον ἀπόσπασμα περιγράφεται ἡ ὥς
 ἐκ θαύματος ἀναδράστησις τῆς ἀμπέλου.

Αἴφνης ὠγκώθη, ὡς μεστός
 ἐαρινῆς ἱκμάδος,
 καὶ ἐρράγη τρυζῶν ὁ ἱστός.
 καὶ ἐξέρυ εὐρωστός βλαστός,
 κομῶν ἀμπέλου κλάδος.

Σταφάνας πλέκουσα πολλάς,
 ἡρτήθ' εἰς τὰς κεραίας,
 καὶ εἰς πικρὸν θόλον ἡ φυλλὰς
 ἐκάμπτετο, καὶ σταφυλὰς
 ἐδιδάσθητος γενναίας.

Βριθὺς, τοὺς κλάδους περικλῶν
 καρπὸς τὸ βλέμμα τέρπει.
 Εἰς κλῶνα πλέκεται ὁ κλών
 καὶ τὸν ἱστὸν περικυκλῶν,
 χλωρὸς κισσὸς ἀνέρπει.

Καὶ ἄνθη διὰ τῶν κισσῶν
 ποικίλα διεγέλων
 ἡ κηπευτὰ ἡ τῶν δασῶν,

ἀρώματ' ἀπὸ τῶν χρυσῶν
 ἐκπέμποντα κυπέλων.

Ἐξαίφνης βέει ἐκραγεῖς
 ἐκ τῶν ἀκροκεραίων
 εὐώδης βύαξ διαυγής.

Δὲν ἦτον ὕδωρ ἐκ πηγῆς,
 ἀλλ' ἄνθοςμίας βέων.

Τοιοῦτον εἶναι ἐλόκληρον τὸ μικρὸν τοῦτο διήγημα. Ἐν αὐτῷ ὁ ποιητὴς ἀμιλλᾷται ἐπιτυχῶς μετὰ τοῦ γλύπτου τῆς ζωοφόρου, καὶ ὑπερτερεῖ αὐτὸν καθ' ὅσον ἡ ποίησις δύναται νὰ ὑπερτερῇ τὴν γλυπτικὴν. Ἠραία, ἐκλεκτὴ καὶ πλουσία στιχορρογία ἐπιχέει ἀρμονίαν ἐμπρέπουσαν εἰς τερπνάς καὶ ἱλαράς ἰδέας τε καὶ εἰκόνας. Τὸ πᾶν εἶναι μουσικὴ συνεχής, ἡ δὲ διαγελῶσα εἴτε ταραττομένη φύσις περιγράφεται ἀμιμήτως.

Γ. Ε. ΜΑΥΡΟΓΙΑΝΝΗΣ.

ΑΙ ΚΥΔΩΝΙΑΙ.

Διὸ τινὰς καὶ πολυτιμῆτους ὑπηρεσίας προσέφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἡ πόλις τῶν Κυδωνιῶν τὸ πνεῦμα τοῦ, ὅπερ ὑπῆρξε πρόδρομος τῆς ἐθνικῆς ἐξεγέρσεως, καὶ τὴν τοῦ αἵματος, ὅπερ ἐπεσφράγισεν αὐτήν. Διὰ τῆς πρώτης, παρήγαγεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἱκανὸν ἀριθμὸν λογίων, οἱ ὅποιοι διασπαρέντες τῇ δε καὶ κείσε, ἀνεζωπύρηνσαν τὸ ζωογόνον τῆς ἐλευθερίας αἴσθημα διὰ τῆς δευτέρας, ἐσχίσεν οὕτως εἰπεῖν πᾶσαν μεταξὺ τοῦ δυνάστου καὶ τῶν δυναστευομένων διαλλαγὴν. Αἱ Κυδωνίαι, ἡ Χίος, τὰ Παρά ὑπῆρξαν τὰ ὀλοκαυτώματα ἐνώπιον τοῦ βωμοῦ τῆς ἐλευθερίας, ἅτινα ἐξήγγισεν ὀψιτέρον ἢ πῦρ τοῦ Ναυαρίνου. Ὡστε οὐδὲ ἀνάξιον, οὐδὲ μάστιγον λογιζόμεθα τὴν ἐν σκιαγραφίᾳ παράθεσιν τῆς ἱστορίας τῶν Κυδωνιῶν εἰς τὴν πανδοκταίαν τῆς Χρυσσαλίδος.

Ἐπὶ τῆς ὄχθης τῆς Αἰολίδος εἰς τὸν μυχὸν ὁμωνύμου κόλπου, μεταξὺ Ἀδραμυττίου πρὸς βορρᾶν καὶ Περγάμου πρὸς νότον, κεῖται ἡ πόλις τῶν Κυδωνιῶν. Οὐδεὶς τῶν ἀρχαίων ἀναφέρει τὸ ὄνομα αὐτῆς, ἐπομένως φαίνεται ὅτι καὶ δὲν κατοικεῖτο τὸ πάλαι. Ὁ Πλίνιος (Hist. Nat. XI. 103) μνημονεύει ὁμωνύμου νησιδος κειμένης ἀπέναντι τῆς Λέσβου «In Cydonia insula ante Lesbou fous calidus, v. re tantum fluit» καὶ ἔτι καὶ πῶν παρὰ μὲν τῶν χριστιανῶν Κυδῶνας καλουμένη.